

Datum

2025-12-22

Adress

Diarienummer

TN-2025-2196

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

Remiss Finansdepartementet - Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

STK-2025-1560

Tekniska nämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Tekniska nämnden har fått möjlighet att yttra sig kring Produktivitetskommissionens del- och slutbetänkanden, vilka innehåller ett stort antal förslag bland annat kring bostäder och byggande. Nämnden instämmer i behovet av strukturella reformer för att stärka Sveriges långsiktiga produktivitet, men vill samtidigt framhålla behovet av lokal anpassning, rättssäkerhet och tillräckliga resurser för genomförande. Nämnden ser utmaningar i att prioritera, genomföra och verkställa lagda förslag, och att de därtill kan få flertalet konsekvenser, vilka inte tydligt framgår i kommissionens rapporter.

Mot bakgrund av detta motsätter sig nämnden flera av förslagen, bland annat vad gäller att frånta kommunerna ansvar kring beslutsfattande om markanvändning och begränsa kommunernas möjlighet att påverka gestaltning i stadsmiljön. Nämnden ser fram emot att Malmö stad framgent, tillsammans med andra kommuner, ges möjligheten till fördjupad dialog och inflytande, exempelvis vad gäller utformningen av olika regelverk.

Yttrande

Nämnden vill inledningsvis lyfta fram att ett så pass omfattande material, med reformerande förslag inom flertalet samhällsområden, bör ha en längre remisstid.

Remissinstanserna, däribland Malmö stad och dess nämnder/styrelser, bör få bättre förutsättningar att sätta sig in i underlaget och ta fram väl beredda svar. Nämnden har utifrån givna förutsättningar i detta fall endast haft möjlighet att bereda ett

övergripande yttrande, med fokus på särskilt viktiga frågor inom området bostäder och byggande.

Nämnden vill också lämna en kommentar kring kommissionens utgångspunkter för vad som skapar produktivitet och samhällsekonomisk nytta. Utredningen beskriver det finanspolitiska ramverkets betydelse för sunda statsfinanser och att hålla investeringsnivån uppe, samtidigt som ordning och reda i statens finanser kan säkras. Nämnden konstaterar emellertid att kommunernas ansvar för investeringsvolymerna successivt ökat, samtidigt som staten prioriterat att hålla statsskulden låg. Det har inneburit ökade räntekostnader för Malmö och att ett allt större ansvar för framdrift av nyttor för hela Sverige ålagts kommuner i stället för staten.

Ställningstaganden kring förslag som avser bostäder och byggande

Tekniska nämnden ser generellt positivt på statliga ambitioner som avser förenkling av regelverk och förkortande av ledtider, när dessa ambitioner också inrymmer förutsättningar kring lokal anpassning, rättssäkerhet och tillräckliga resurser för genomförande. Nämnden bedömer dock inte att kommissionens förslag beaktar dessa perspektiv i tillräcklig utsträckning, därtill ser nämnden flertalet utmaningar vad gäller prioriteringar, genomförande och verkställande av förslagen. Mot bakgrund av detta resonemang motsätter sig nämnden förslaget om att fränta kommunerna ansvar: beslutsfattande om markanvändning som idag sker inom exempelvis översiktsplaneprocessen och inom Plan- och bygglagen bör även framöver vara en kommunal angelägenhet och beslutas av kommunerna. För kommuner som Malmö är detta av särskilt stor betydelse, då kommunen äger runt hälften av marken inom kommungränserna.

Nämnden ställer sig likaså inte bakom förslaget kring att införa begränsningar i kommunernas möjlighet att påverka gestaltning i stadsmiljön. Det är en viktig förutsättning för den lokala demokratin att ha inflytande över stadsmiljöerna, och få möjlighet att arbeta med dessa för att de ska harmonisera med övrig planering och stadsutveckling. En av nämndens aktuella satsningar handlar just därför om att ta fram framtida inriktningar för gestaltning i Malmö med syfte att skapa bättre gestaltade livsmiljöer.

Därtill vill nämnden understryka att den typ av genomgripande förändringar som kommissionen föreslår, kring ansvarsfördelningen mellan stat, region och kommuner vad gäller markanvändning och bostadsbyggande, kan få flertalet följd effekter och kräver därför noggranna konsekvensprövningar och genomlysningar från flera perspektiv.

Nämnden instämmer i att det bör motverkas att enskilda kommuners ställer olagliga särkrav, men vill samtidigt framhålla att lokala krav kan vara motiverade utifrån

hållbarhetsmål, sociala hänsyn eller stadsbyggnadsprinciper. Därför kan det finnas behov dels av att ta fram en nationell vägledning för vad som utgör tillåtna krav, dels av att definiera kommunernas handlingsutrymme vad gäller möjligheten till avvikelser när det kan motiveras utifrån lokalt rådande förhållanden.

Nämnden ser förslaget om ökad samordning mellan kommun, region och stat är välkommet. Det finns ett behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen i plan- och tillståndprocesser, särskilt i ärenden som berör infrastruktur, elnät och vattenbruk. Därtill finns ett behov av en nationell samordningsfunktion för plan- och tillståndsfrågor.

Slutligen bedömer nämnden att förslaget om att införa en huvudregel om 18 månader för framtagande av detaljplaner är för ambitiöst. Det finns behov av flexibilitet, särskilt i mer komplexa ärenden, exempelvis när det förekommer många intressenter, finns olika miljöaspekter och/eller berör riksintressen. Tidsgränser bör därför testas i pilotform innan de införs generellt, och undantagsmöjligheter bör tydliggöras.

Ställningstaganden kring övriga förslag av betydelse

Nedan adresseras övriga områden i kommissionens betänkanden som är av vikt för nämndens uppdrag.

- ***AI och digitalisering.*** Nämnden stödjer förslagen kring investeringar i digital infrastruktur, kompetenscentrum för AI samt förbättrad digital samverkan och datadelning mellan myndigheter. Malmö stad har redan ett pågående utvecklingsarbete kring digitala lösningar inom teknisk förvaltning, där det är avgörande med nationellt stöd och samordning för att kunna skala upp initiativen
- ***Energiförsörjning.*** Nämnden stödjer förslagen kring blocköverskridande energipolitik med långsiktiga mål, utbyggnad av elsystemet med statligt stöd samt förenklade tillståndprocesser för energainfrastruktur. Malmö står inför stora utmaningar kopplat till elektrifiering av transporter och klimatomställning. Stabil energiförsörjning är en förutsättning för lokal utveckling.
- ***Offentlig upphandling.*** Nämnden stödjer förslagen kring digitalisering av inköpsprocesser, stärkt nationellt upphandlingsstöd samt minskad överprövning och effektivare handläggning. Nämnden ser ett behov av bättre verktyg för strategisk upphandling, särskilt inom bygg och anläggning, och bedömer därför att kommissionens förslag kan bidra till ökad effektivitet och kvalitet.
- ***Kommunsektorns styrning och finansiering.*** Nämnden stödjer förslagen kring statsbidragsportal och minskat antal riktade bidrag, garantimodell för

kommunfinansiering, utveckling av produktivitetsmätt för kommunal verksamhet, samt möjligheter att ta ut avgift för kontroll av privata utförare. Nämnden ser förutsägbar finansiering och tydlig styrning som avgörande förutsättningar för att kunna planera och genomföra långsiktiga investeringar i teknisk infrastruktur.

- ***Administration och perspektivträngsel.*** Nämnden stödjer förslagen kring minskade rapporteringskrav, behovet av färre målkonflikter i styrningen samt begränsning av utan tydlig nytta. Nämnden ser en risk för ökad administration ökar på bekostnad av kärnverksamheten, och välkomnar därför förslagen.

Slutliga överväganden

Tekniska nämnden instämmer i behovet av strukturella reformer för att stärka Sveriges långsiktiga produktivitet, men bedömer att kommissionens förslag behöver prövas ingående både vad gäller kommunernas möjligheter att anpassa lokalt. Det gäller både utifrån de stora variationer som finns kring förutsättningar och behov och utifrån förslagets konsekvenser för det lokaldemokratiska perspektivet. Därför ställer sig inte nämnden bakom de förslag som medför inskränkningar i den lokala demokratin och det lokala handlingsutrymmet.

Sammanfattningsvis bedömer nämnden att flera av kommissionens förslag medför ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunerna i form av höjda krav på kommunal kapacitet, särskilt vad gäller planering, uppföljning och digitalisering. Därför är det angeläget med ett fördjupat resonemang kring förslagets genomförbarhet, också utifrån de konsekvenser de kan medföra. Det behöver också konkretiseras gällande ansvarsfördelning och finansiering för vart och ett av de många förslag som kommissionen lyfter, samt tydliggöras hur förslagen ska samspela med redan befintlig lagstiftning, till exempel PBL och Miljöbalken.

Tekniska nämnden ser fram emot att Malmö stad framgent, tillsammans med andra kommuner, ges möjligheten till fördjupad dialog och inflytande, exempelvis vad gäller utformningen av olika regelverk.

Ordförande

Andréas Schönström

Direktör

Tobias Nilsson

Särskilt yttrande anmält av Sverigedemokraterna.

Särskilt yttrande anmält av Vänsterpartiet.